

Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні: теорія та практика

Рец. на кн.: Трач С. С. Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні : монографія. Одеса : Гельветика, 2023. 452 с.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Сергій*

доктор юридичних наук, професор, проректор Національної академії внутрішніх справ м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>

Нестабільність макроекономічної ситуації в Україні, періодичні кризові стани в економіці спричиняють формування та активізацію тіньового сектору. Суттєво збільшилася його фіктивна складова, спрямована на виведення глобальних фінансових ресурсів з легального сектору економіки злочинним шляхом, конвертацію мільярдних прибутків на користь легальних і фіктивних суб'єктів господарської діяльності, відтік капіталу за межі країни. Значні масштаби криміналізації та корумпованості економічних відносин становлять загрозу національним інтересам і національній безпеці країни.

Такі загрози впливають на характер злочинності у сфері господарської діяльності – змінюється її структура, механізми та способи вчинення. Особливо гостро це питання відчувається в умовах тривалого реформування правоохоронної сфери, декриміналізації господарського сектору економіки, повномасштабного військового вторгнення й розширення меж тимчасово окупованих територій України. Ускладнює ситуацію також застарілість наукових засад комплексної методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської

діяльності, взаємодії між інституціями сектору безпеки, запобігання виявам корупції, недосконалість законодавчої бази та відомчих (міжвідомчих) правових документів, зокрема з обмеженим доступом.

Водночас реалії протидії економічній злочинності засвідчують, що вона набула принципово нових якостей, трансформуючись у корупційні злочинні організації, діяльність яких спрямована передусім на легалізацію незаконно здобутих активів.

У зв'язку з цим зазначений феномен потребує окремого цільового комплексного дослідження на основі сучасної юридичної концепції з урахуванням докорінних змін законодавства та правозастосовної практики, тенденцій розвитку організованих форм злочинності, сучасних викликів і загроз національній безпеці.

Монографія С. С. Трача є фактично першою роботою, у якій на концептуальному рівні визначено пріоритетні напрями вдосконалення кримінального права, оперативного-розшукової діяльності, кримінального процесуального доказування. У дослідженні узагальнено відомості анкетування, опитування та вивчення проваджень,

Історія статті:

Отримано: 01.03.2023

Переглянуто: 31.03.2023

Прийнято: 02.05.2023

Рекомендоване посилання:

Чернявський С. Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні: теорія та практика : рец. на кн. Трач С. С. «Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні». *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 1 (25). С. 190–192. doi: 10.33270/01232502.190.

*Відповідальний автор

© Чернявський С., 2023

використано значний емпіричний матеріал, що, безперечно, підтверджує обґрунтованість висновків і пропозицій. Більшість висновків означені науковою новизною та варті підтримки. Монографія написана фаховою науковою мовою, на високому науково-методичному рівні. Усе це дає підстави для високої оцінки результатів праці вченого.

Вартий уваги комплексний, концептуальний характер монографії, що структурно складається з чотирьох розділів, одинадцяти підрозділів, переліку умовних позначень, передмови, висновків і списку використаних джерел, які змістовно та логічно пов'язані між собою. У розділах монографії на основі вивчення й систематизації наявних науково-теоретичних підходів, а також аналізу чинного кримінального процесуального й оперативно-розшукового законодавства та практики його реалізації розглядаються теоретичні та практичні засади криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні. Досліджено теоретичні засади розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Надано криміналістичну класифікацію та криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Детально схарактеризовано способи вчинення кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Визначено обставини, які підлягають встановленню в процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Розкрито особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кожен з розділів є завершеним, теоретично насиченим, що дає змогу на належному рівні репрезентувати відповідні державно-правові явища.

Робота С. С. Трача як фундаментальне й комплексне кримінально-правове та криміналістичне дослідження водночас відкриває нові горизонти для подальших наукових пошуків. Комплекс виокремлених автором проблем, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні, потребує посиленої уваги з боку правоохоронних органів. З огляду на зазначене вище, дослідження теоретичних і практичних аспектів кримінально-правових, криміналістичних та оперативно-розшукових і кримінальних процесуальних засад потребує осмислення й систематизації щодо особливостей проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

На підставі результатів аналізу наукових джерел, присвячених теорії оперативно-розшукової діяльності, кримінального процесуального доказування, норм національного та іноземного кримінального процесуального й оперативно-розшукового законодавства, практики судових і правоохоронних органів у праці обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні.

Слід визнати належним методологічний підхід до вивчення окреслених проблем, адже він засвідчує достатній рівень володіння сучасними методами наукового пізнання. Обрані основні завдання дали змогу автору послідовно та системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються досліджуваної проблематики. Автор виклав матеріал логічно, з дотриманням відповідного співвідношення загальних і конкретних питань, сформулював необхідні наукові дефініції.

Таким чином, автору монографії вдалося розв'язати важливу наукову проблему, одержати нові теоретичні положення й науково обґрунтовані висновки, сформулювати цінні гіпотези, концепції та пропозиції. Зауважимо, що це зроблено завдяки опрацюванню численних доктринальних джерел, доробків вітчизняних та іноземних учених, міжнародної практики держав, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень і консультативних висновків міжнародних судових органів, резолюцій міжнародних конференцій тощо.

Монографія є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, становить наукову і практичну цінність та відповідає меті й загальним напрямам удосконалення професійної підготовки юридичних кадрів. Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі для курсантів, студентів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів та інших юридичних кадрів.

Вважаємо, що монографія С. С. Трача «Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності в Україні» розв'язує порушену автором складну наукову проблему. Рецензована праця є результатом актуального, науково та практично значущого оригінального дослідження, містить низку нових структурних і змістових елементів та є вагомим внеском у теорію кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності, а також практичну діяльність органів досудового розслідування, оперативних підрозділів і судової практики.

CHERNIAVSKYI Serhii

Doctor of Law, Professor, Vice-Rector of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>

Forensic Methods of Investigation of Criminal Offenses in the Sphere of Economic Activity in Ukraine: Theory and Practice

Review of the book: Trach S. Forensic methods of investigation of criminal offenses in the sphere of economic activity in Ukraine : monograph. Odesa : Helvetyka, 2023. 452 p.